

Формування базової стратегії безпосередньо пов'язано з метою організації. Базову стратегію можна розробляти на основі схеми, що наводиться на малюнку 2, яка наповнюється конкретним змістом.

В таблиці подані всі продукти і ринки незалежно від того, існують вони реально чи тільки плануються. Кожний елемент таблиці визначає який-небудь елемент стратегії. Наприклад:

- елемент А окреслює напрямки стратегії на існуючі продукти і ринки, тобто так звану стратегію **"поліпшуй те, що ми вже робимо"**;
- елемент В (так звана стратегія **"розробки ринку"**) означає, що стратегія зосереджена на створенні нових ринків для продукції, яка вже випускається;
- елемент С (стратегія **"розробки товару"**) на виготовленні нових продуктів для наявних ринків.

Напрямок двох останніх стратегій суттєво відрізняється. Стратегія В акцентує діяльність на створенні ринку, а стратегія С - передбачає створення такої мети, як дослідження і розробка нового продукту.

Стратегія D (**"диверсифікація"**) вимагає іновацій найбільшого масштабу, нових продуктів, нових ринків для них, тому вона є найбільш ризикованою.

Загальна базова стратегія може бути тією чи іншою комбінацією перерахованих чотирьох стратегій. Стратегія розвитку фірми ефективна, якщо фірма прагне досягти розширення власного ринку і в результаті зміни стилю життя та демографічних факторів виникають нові сегменти ринку, а для добре відомої продукції виявляються нові сфери застосування. Фірма прагне збільшити збут існуючих товарів на ринках чи спонукати споживачів по-новому використати наявну продукцію. Вона може проникати на нові географічні ринки, виходити на нові сегменти ринку, попит на яких ще недостатній, по-новому пропонувати існуючі товари, використовувати нові методи розподілу і збуту, прикладати більші зусилля по товаропросуванню.

БАНКІВСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Дзюблюк О.В., к.е.н., викладач к-ри грошового обігу та кредиту ТАНГ

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІТИЧНОЇ ОЦІНКИ ДОСТАТНОСТІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Кризові явища в економіці України тривалий час створюють нестабільну ситуацію у фінансовому секторі ринку, що породжує ряд серйозних проблем у діяльності комерційних банків як ключової ланки фінансово-кредитного обслуговування економічних агентів. У цих умовах ефективність функціонування банків значною мірою визначається результатами їх власного фінансового менеджменту щодо мінімізації ризику за здійснюваними операціями, а також підтримання належних рівнів ліквідності та

прибутковості. Особливо важлива роль в управлінні фінансами банків належить аналітичній роботі щодо оцінки достатності величини власного банківського капіталу.

Власний капітал банку є найбільш стійкою частиною його пасивів, що мінімально зазнає впливу зовнішніх факторів. Комерційні банки зацікавлені у правильному визначенні та формуванні оптимальної величини власних коштів, оскільки це підвищує їх стійкість, престиж, можливості маневрування ресурсами і рентабельність, знижує залежність від Національного банку, скорочує потреби у депозитах та міжбанківських позиках.

Суть достатності капіталу банку відображає загальну оцінку надійності банківської установи та ступінь ризикованості її операцій. Якщо, наприклад, надані банком позики пов'язані з більшим ризиком, банку необхідна більша сума власного капіталу, ніж у разі проведення більш стриманої кредитної політики. Тому банки з метою розширення своїх операцій, збільшення депозитів і прибуткових активів повинні нарощувати і величину власного капіталу, залишаючи незмінним загальний рівень ризику. Водночас надмірне зростання власних коштів не завжди є позитивним моментом, особливо з точки зору забезпечення контролю за діяльністю банку, доходності його акцій та витрат на нові емісії. У зв'язку з цим комерційному банку необхідно визначити оптимальний, достатній розмір власного капіталу, який би забезпечував вирішення ділеми "*прибуток - ризик*".

Для оцінки достатності величини власного капіталу комерційних банків можуть використовуватись різні методи. У світовій банківській практиці розроблено ряд показників достатності капіталу банку, які характеризують співвідношення величини його власних коштів і різних статей балансу, що вказує на граничну суму допустимих збитків, при яких капітал банку є достатнім для забезпечення надійності збереження коштів вкладників. Такими показниками переважно є співвідношення між власним капіталом та сумарними депозитами, між власним капіталом та сукупними активами, між власним капіталом та ризиковими активами. При цьому розрахунок і аналіз зазначених показників може здійснюватися як у порівняльному напрямі /з показниками інших банків або критеріальними значеннями/, так і у динамічному напрямі /шляхом з'ясування тенденцій у змінах адекватності величини капіталу/.

Оскільки міра достатності капіталу повинна відображати, яких збитків може зазнати банк без шкоди для інтересів вкладників, величина капіталу банку повинна відноситись до всіх балансових статей, за якими можуть виникнути збитки. Тому логічно, щоб показник достатності капіталу відображав співвідношення власних коштів банку та суми його активів, адже саме їх зменшення відображає величину збитків. Щоправда до недавнього часу у світовій банківській практиці не існувало єдиного підходу до розрахунку показника достатності капіталу і в різних країнах застосовувалась різна методика. І тільки на міжнародній нараді у місті Базелі в 1988 р. були

вироблені єдині стандарти й підходи до оцінки достатності банків ського капіталу.

Згідно Базельської угоди головним узагальнюючим показником достатності капіталу банку є коефіцієнт ризикованих активів, який розраховується як відношення власних коштів банку до суми його активів, скорегованих залежно від ступеня ризику. Коефіцієнти корегування, при цьому, залежать від категорії активів і змінюються в межах від 0 до 100%. Найменш ризиковими вважаються залишки готівки в касі банку та на рахунку в центральному банку, значно більшою мірою зазнають ризику банківські вкладення у вигляді позик приватним підприємствам, індивідуальним особам, а також деякі види інвестицій. Розрахована таким чином сумарна величина активів банку повинна мати мінімальне забезпечення його власним капіталом у розмірі 8%.

В Україні у складі нормативів платоспроможності, встановлених Національним банком для комерційних банків, розраховується подібний показник з таким же критеріальним рівнем - 8%. Однак, проблеми, що виникають через невідповідність вітчизняних і світових стандартів бухгалтерського обліку в банках, не дозволяють в достатній мірі адекватно оцінити достатність власного банківського капіталу стосовно цього критерію. Недосконалими є також методики визначення ризикованості активів та розрахунку самої величини власних коштів. Вирішення цих проблем належать вже до сфери компетенції Національного банку України, а завданням комерційних банків щодо ефективної оцінки достатності власного капіталу є охоплення аналізом не лише того чи іншого показника, а цілого комплексу факторів, що характеризують якісний рівень діяльності банку та ризикованість його операцій.

Адамик Б.П., аспірант ТАНГ

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ.

Статус центрального банку - не тільки найважливіший елемент становлення ринкової системи банків, але й фактор, що має велике політичне та економічне значення для розвитку ринкової інфраструктури. В країнах з розвинутою ринковою економікою нагромаджений великий досвід становлення центрального банку і досягнення ним незалежного статусу.

Істотна ступінь незалежності центрального банку обумовлена його завданнями, які визначаються як *підтримка грошово-кредитної та валютної стабільності з метою забезпечення антиінфляційного економічного росту.*

Значення незалежності центрального банку у макроекономічному регулюванні важко переоцінити. Згідно досліджень багатьох західних економістів, залежність центрального банку від рівня інфляції носить прямий